

Posudek na diplomovou práci Bc. Renáty Knížkové Příprava na manželství

Katedra teologické etiky
Evangelická teologická fakulta Univerzity Karlovy
září 2016
Posudek předkládá vedoucí práce: PhDr. Bohumila Baštecká, Ph.D.

Předkládaná diplomová práce má spolu s poměrně bohatým seznamem české i cizojazyčné literatury 123 stran. Na dalších osmi stranách navazují tabulkové přílohy, uvedené na s. 124 Seznamem příloh.

Autorka odevzdává práci podruhé. Stavba teoretické i praktické části zůstává téměř stejná: v šesti kapitolách teoretických autorka zpracovává pojmání manželství od poloviny 19. století dodnes a opírá se přitom o právní a sociologický pohled, který doplňuje kapitolami o biblickém pohledu na manželství a pojmání manželství v Římskokatolické církvi a v Církvi československé evangelické. Teoretická část končí šestou kapitolou s názvem Současná příprava na manželství. Sedmá kapitola se zabývá tematickým porovnáním katolických příruček od roku 1890 do roku 2013 a porovnáním poslední katolické příručky s jedinou z lůně ČCE (taktéž z poslední doby). Práce končí Diskusí a Závěrem.

I. PŘEDNOSTI PRÁCE: co dobré bylo a co přibylo

Zaujme samotné téma, zvolená perspektiva a některé zdroje (např. v kapitole právní, která mj. zaznamenává milníky na cestě k rovnosti pohlaví v našem právu).

V druhé verzi práce autorka uchopila důsledněji nová témata vynořující se s posuny doby (např. trávení volného času – kolem s. 109).

Došlo k výraznému formálnímu zlepšení, práce obsahuje minimum gramatických chyb.

Výborně bylo využito srovnání článku o subjektivních příčinách rozpadů partnerských vztahů s autorčinými vlastními zjištěními z příruček přípravy na manželství (s. 104-105).

II. Přetrvávající SLABINY PRÁCE

Práce nadále na řadě míst postrádá autorčin metodologický nadhled a schopnost kritické reflexe. Některá tvrzení uvádí bez pochybností, bez srovnání, bez uvedení zdrojů. Příklady: „Manželství bylo založeno na kolektivistickém přístupu, který vyplýval z tezí marxismu-leninismu.“ (s. 23: To je citace? Jak tomu autorka rozumí? A jaké teze má na mysli?) „Ženy začaly pracovat v průmyslu, a tím se pro ně domácí práce stala přítěží. Izolovala je totiž od společenského dění.“ (s. 31: Jaké společenské dění má autorka na mysli? Které ženy? Odkud cituje?) „Paul de Beer rozlišil tři testovatelné dimenze.“ (s. 32: Co autorka myslí „testovatelnými dimenzemi“?) „Dnes je společnost mnohem tolerantnější vůči nesezdanému soužití.“ (s. 35: Než kdy? Jak se to projevuje?)

Zdroje a poznatky se navzájem nepropojují. „Hluboké, závažné, prudké změny“ ve společnosti (s. 49), jimiž je ovlivněna uváděná adhortace, se v autorčině podání nijak nevztáhnou k „sociologické“ kapitole.

Zdroje jsou místy uvedeny, aniž jsou vytěženy (viz „chudou“ kapitolu Pojetí manželství v ČCE, s. 51).

I tentokrát můžu mít stejné výhrady jako minule:

- Statistika „roční počet sňatků“ (s. 35) je bez porovnání čísel s věkovými kohortami snoubenců bezcenná.
- Autorka zvolila postup obsahové analýzy, aniž ho jakkoli konkretizuje ve vztahu k předkládané práci. (Nezřetelná snaha se ve druhé verzi možná objevuje na s. III.)
- Čtenář si ani nemůže utvořit vlastní názor, neboť analyzované příručky nejsou v diplomové práci obsaženy.
- Nadále přetrvávají některé z nedostatků v citační praxi včetně dojmu, že autorka nevychází z databází, nýbrž z internetu. (Jak pojímá rozlišení mezi primárními a sekundárními zdroji?)

Lze jen konstatovat, jak zajímavá by práce mohla být, kdyby se autorka věnovala obsahovou analýzou zákonům např. v tématu „překážky manželství“, místo aby ze zákonů vypisovala dlouhé pasáže a dostávala se tím mimo citační pravidla.

Zvolený postup při dobrém provedení nabízí i další možnosti, například prozkoumat témata, která se vyskytují v ambivalenci („mravný život“ atp.).

III. ZÁVĚR

Předkládaná diplomová práce zčásti napravila nedostatky předchozí verze a uchovala si svou inspirativní povahu.

Nadále se projevují nedostatky v autorčině schopnosti metodologicky správně ve výzkumu postupovat a zjištění kriticky reflektovat s využitím teoretických zdrojů.

Předložená diplomová práce se zabývá zajímavým tématem způsobem, který by mohl být přínosný, pokud by práce dosahovala dobré metodologické úrovně a osvědčovala autorčinu schopnost nastudované a zjištěné kriticky reflektovat. To se však děje jen zčásti.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení D – uspokojivě.

Otázky k obhajobě (spolu s dalšími otázkami uvedenými v textu posudku):

- Jaký je postup obsahové analýzy jako „kvalitativně-quantitativní metody“ (s. 61), o níž se autorka zmiňuje též na s. 14? Jak ve své diplomové práci tuto metodu využila a kde uvádí doklady tohoto využití?
- Pokud mají snoubenci podle platného občanského zákoníku prohlásit, že jim nejsou známky překážky pro uzavření manželství (s. 26), o jakou představu překážek se dnes mohou opřít?
- Jak by se autorka vyrovnala s biblickým nárokem, že žena má mít muže v úctě (má se ho bát) a muž má ženu milovat (s. 43), kdyby tuto nerovnost při právní rovnosti muže a ženy chtěla vtělit do přípravy na manželství pro křesťanské (např. katolické) páry?
- Jak si autorka vysvětluje současný důraz příruček na poznání původních rodin a vzájemných očekávání?
- Jak by autorka odpověděla na otázku z článku Carrolla a Dohertyho (2003) „Jsou některé formy předmanželského vzdělávání účinnější než jiné“?

PhDr. Bohumila Baštecká, Ph.D.

Praha, 6. září 2016